

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 9 1 ● 2010

Sneeuwklokjes in

Foto's: Linda Koopman.

● Verspreid uitgeplante sneeuwklokjes in een bosje met elzen.

● Op rijen geplante sneeuwklokjes in een boomgaard met dubbele gracht.

In het vroege voorjaar zien oude boerenerven in de Schermer wit van de sneeuwklokjes. Elders in Noord-Holland komen ze voor langs de duinrand, in de Beemster, in de Zijpe en in delen van West-Friesland. Oorspronkelijk als siergewas aangeplant, is de plant deels verwilderd, maar ze wordt tot op de dag van vandaag geteeld voor de handel.

Het sneeuwklokje is, evenals de meeste andere stinzenplanten, niet inheems. Oorspronkelijk komt het in Midden- en Zuid-Europa en van Oost-Europa tot in Klein-Azië in het wild voor. Het is niet precies bekend wanneer de plant in onze regio is ingevoerd, maar men vermoedt dat dit rond 1500 moet zijn gebeurd. Rembert Dodoens vermeldt het sneeuwklokje in 1568 onder de naam *Leucoion bulbosum triphyllon*; Linnaeus gaf de soort de naam *Galanthus nivalis* (Grieks: gala = melk; anthos = bloem; nivalis = sneeuw).

Men neemt aan, dat het sneeuwklokje als sierplant naar hier is gebracht. In de 17e en 18e eeuw werd op buitenplaatsen, later ook in tuinen van dorpsnotabelen en op erven van rijke boeren, naast de boomgaard en de moestuin, vaak een pleziertuin aangelegd. Na de landbouwcrisis van 1880 raakten deze tuinen verwaarloosd en werden er schapen in ondergebracht. Daar sneeuwklokjes licht giftig zijn, lieten zij die ongemoeid, zodat de plant zich heeft kunnen handhaven.

In de eerste helft van de 20ste eeuw kochten bollenboeren uit Heiloo en Limmen sneeuwklokjes in de Schermer op om deze op hun eigen land verder op te kweken. Ze rooiden ze in de groeitijd, plantten ze uit en konden de bolletjes in juni verkopen. Hun eigen percelen waren ongeschikt voor deze teelt, omdat hun land te open en te arm (zandgrond) was. Sneeuwklokjes gedijen namelijk op een vruchtbare, goed doorlatende bodem, waar veel licht op valt. Met loofbomen beplante plaatsen, voldoen aan die voorwaarde en op boerenerven staan ze dan ook in boomgaarden en in hagen langs de slootkant. De verkoop van sneeuwklokjes vormde een mooie aanvulling op het inkomen en was een reden om de veldjes in stand te houden. Sommige boeren hebben speciaal voor deze teelt bosjes met voornamelijk elzen, iepen, essen en wilgen aangeplant. In de jaren vijftig van de vorige eeuw zijn door Texelse bollenboeren zelfs in Frankrijk sneeuwklokjes geroid om deze in van Staatsbosbeheer gepachte loof-

bosjes op te kweken. In dezelfde tijd werden in het Robbenoordbos speciaal voor deze teelt bosjes aangeplant.

De plant vermeerderd zich vegetatief en via uitzaaien. Bij de vegetatieve vermeerdering vormt zich in het eerste jaar een half nieuw bolletje, dat in het tweede jaar uitgroeit tot een volwassen exemplaar. Bij uitzaaien verloopt dit proces trager; dan duurt het ongeveer zes jaar voor de plant bloeit. In ons klimaat komen de zaden echter slecht tot rijping.

Bij de teelt kunnen schimmelziekten een probleem vormen. Die ontwikkelen zich wanneer de pollen te groot worden en warmte en vocht tussen de bladeren worden vastgehouden. Dan kunnen schimmels als *Botrytis* toeslaan. Om aantasting te voorkomen worden de pollen tijdig gesplitst en de bolletjes opnieuw uitgezet. Het is ook belangrijk dat de wind tussen de pollen door kan spelen om een te vochtig microklimaat te voorkomen; een reden om de pollen niet te dicht op elkaar

de Schermer

Landschap lezen

● Sneeuwklrokjesteelt in een boomgaard aan de Lange Molenweg.

te planten. De altijd aanwezige zeewind in het westen van het land heeft de teelt van sneeuwklrokjes hier dan ook mede mogelijk gemaakt. De aanplant kan ook door mollen bedreigd worden. Deze komen af op de wormen die zich in de wortels van de bolletjes bevinden. Om ze te bereiken graven de mollen gangen onder de pollen, waardoor deze de grond in zakken, soms zo diep, dat ze niet meer kunnen uitgroeien.

Het valt op, dat de polletjes meestal in rijen zijn uitgeplant maar soms meer verspreid zijn uitgezet. Dit is een individuele keuze van de teler. De teelt is zeer arbeidsintensief, omdat alles handmatig moet gebeuren. De zware grond in de Schermer en de vele boomwortels in de boomgaarden en bosjes maken het gebruik van machines onmogelijk.

In zowel binnen- als buitenland is de vraag naar sneeuwklrokjes zeer groot. Momenteel zijn er 19 soorten en 500 cultivars bekend, maar vanouds wordt de *Galanthus nivalis* het meest geteeld. Het is een

sterke plant, die zich zelfs in een grasveld weet te handhaven. In oude bloembollencatalogi werden ook de *Galanthus nivalis* 'Flore Pleno', een oude variant met dubbele bloemen, en soms de *Galanthus maximus* aangeboden.

Het huidige aanbod is veel uitgebreider geworden. Zeer geliefd is de *Galanthus elwesii*, die oorspronkelijk uit Turkije komt. Het feit, dat deze plant daar in het wild wordt gevonden, heeft geleid tot het wegroven van grote hoeveelheden planten. De grote vraag vormde uiteindelijk een bedreiging voor de soort, met als gevolg, dat in het gebied waar de plant van nature voorkomt, de bewoners werden gestimuleerd om ze te kweken. Binnen het CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora), waar 175 landen bij zijn aangesloten, zijn afspraken gemaakt over de quota wilde bolletjes die uitgevoerd mogen worden.

Momenteel zijn er in Noord-Holland een aantal regio's, waar boeren

zich specialiseren in het telen van sneeuwklrokjes, maar de meeste sneeuwklrokveldjes zijn in de Schermer te vinden.

Met dank aan Josephine Dekker (contact voor rondleidingen narcissen@live.nl).

Linda Koopman
072 5116628
lc.koopman@hetnet.nl

Literatuur

- ATEN, D. e.a., 1998: Recht toe, recht aan: het boeren erf in de Schermer. Alkmaar.
- BAKKER, P. & E. BOEVE, 1985: Stinzenplanten. Zutphen.
- BISHOP, M. e.a., 2001: Snowdrops, a monograph of cultivated *Galanthus*. Maidenhead.
- DAVIS, A.P., 1999: The Genus *Galanthus*. Portland, Oregon.
- VAN DIJK, H. & G. VAN DER KOLK, 2003: Sneeuwklrokjes: over bloemen, galanthofielen en andere zaken. Warnsveld.
- VAN DER PLOEG, D.T.E., 1988: Stinzenplanten, bloemenpracht rondom Friese stinzen en states. Leeuwarden.